

Stanovisko Výboru regionů Evropské hlavní město kultury (2020–2033)

(2013/C 17/15)

VÝBOR REGIONŮ

- zasazuje se o pokračování iniciativy, jež vyjadřuje evropské kulturní bohatství v jeho plné pestrosti a podporuje prostřednictvím zapojení občanů dlouhodobý rozvoj společného evropského kulturního prostoru;
- zdůrazňuje, že kandidátská města musejí na základě místních a regionálních zdrojů vyvinout specifický kulturní program a dát mu silný evropský rozměr. Tento program by měl spočívat na udržitelně účinném strategickém směřování a umožňovat dlouhodobě pozitivní působení na oblast kultury a dané město, jež by přesahovalo rok trvání této iniciativy;
- vyzývá k aktivnímu zapojení všech sociálních, náboženských a etnických a kulturních skupin všech věkových skupin do přípravy a provádění programu kultury. Zvláštní pozornost je přitom třeba věnovat mladým lidem za účelem zlepšení jejich možností zapojit se do kulturního života;
- stvrzuje nutnost zapojení okolí sousedícího s hlavním městem kultury, příp. i rozsáhlejšího regionu, a umožnit tak spolupůsobení vytvořených geografických prostorů, jež často přesahují hranice členských států;
- poukazuje na výhody, jež v souvislosti s touto iniciativou vyplývají z významné role Výboru regionů. Proto se zdá být smysluplné a nutné, aby alespoň jeden volený člen Výboru regionů byl jmenován do evropské poroty a účastnil se její činnosti.

Hlavní zpravodajka

paní Elisabeth VITOUCH (AT/SES), radní města Vídně

Odkaz

návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o zavedení akce Unie na podporu projektu „Evropské hlavní město kultury“ pro roky 2020 až 2033

COM(2012) 407 final

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ**VÝBOR REGIONŮ****Obecné souvislosti**

1. považuje iniciativu „Evropské hlavní město kultury“ za jedno z nejambicióznějších, nejrozsáhlejších a nejúčinnějších opatření EU v oblasti kultury, jež vyjadřuje bohatství, rozmanitost a společné prvky místního, regionálního, národního a evropského kulturního vývoje;

2. zasazuje se o pokračování iniciativy, jež vyjadřuje evropské kulturní bohatství v jeho plné pestrosti a podporuje prostřednictvím zapojení občanů dlouhodobý rozvoj společného evropského kulturního prostoru;

3. poukazuje na výhody, jež v souvislosti s touto iniciativou vyplývají z významné role Výboru regionů. Proto se zdá být smysluplné a nutné, aby alespoň jeden volený člen Výboru regionů byl jmenován do evropské poroty a účastnil se její činnosti;

4. vítá přípravu návrhu ze strany Evropské komise a vyjadřuje spokojenost s rozsáhlým zohledněním místních a regionálních aspektů, které byly zdůrazněny ve stanovisku VR z vlastní iniciativy Budoucnost evropského hlavního města kultury⁽¹⁾, což usnadňuje aktivní zapojení místních a regionálních orgánů;

5. poukazuje na to, že Evropská unie má podle článku 6 Smlouvy o fungování EU v oblasti kultury pravomoci pouze co do podpory, koordinace nebo doplnění opatření členských států, a podle čl. 3 odst. 3 Smlouvy o EU je povinna chránit bohatství kulturní a jazykové rozmanitosti a pečovat o rozvoj kulturního dědictví Evropy;

6. konstatuje, že návrh je v souladu se zásadou subsidiarity. Výbor regionů zdůrazňuje, že tato skutečnost a povaha pravomoci musej mít rovněž dopady na navržené postupy (např. obsazení evropské poroty, jmenování, kritéria), aby to řádně odráželo charakter smluv;

Obecné připomínky

7. zdůrazňuje, že kandidátská města musej na základě místních a regionálních zdrojů vyvinout specifický kulturní program a dát mu silný evropský rozměr. Tento program by měl spočívat na udržitelně účinném strategickém směřování a umožňovat dlouhodobě pozitivní působení na oblast kultury a dané město, jež by přesahovalo rok trvání této iniciativy;

8. vyzývá k aktivnímu zapojení všech sociálních, náboženských a etnických a kulturních skupin všech věkových skupin do přípravy a provádění programu kultury. Zvláštní pozornost je přitom třeba věnovat mladým lidem za účelem zlepšení jejich možností zapojit se do kulturního života;

9. stvrzuje svůj názor, že myšlenka mezikulturního dialogu ve spojení se sociální a územní soudržností může podpořit zprostředkovávání základních hodnot soukromého, společenského a občanského života, k nimž patří např. solidarita, odpovědnost, tolerance a respekt⁽²⁾. Takto vytyčené cíle umožňují jednotlivci a různým skupinám společnosti i přes jejich rozlišné kulturní zázemí vzájemnou komunikaci a společné soužití na základě evropských hodnot;

10. považuje iniciativu také za udržitelně účinnou podporu místních a regionálních kulturních a tvůrčích odvětví a zdůrazňuje rovněž vrozenou hodnotu evropské umělecké a kulturní tvorby, příp. jejího zprostředkování a vnímání;

11. zdůrazňuje nutnost víceleté důkladné přípravy, příp. odborného doprovodu (vypracování doporučení, hodnocení a monitorování) a zachování směřování jako celoroční iniciativy. Výbor regionů vítá v této souvislosti novinku spočívající v tom, že dotčené město bude hodnotit výsledky samo a bude přitom doprovázeno na evropské úrovni;

12. podporuje navrhované dvoufázové výběrové řízení, jehož první fáze spočívá na systému rotace mezi členskými státy EU. Města a regiony všech členských států EU tak mají při ucházení se o titul stejná šance a vytváří se tím geografická rovnováha mezi zvolenými městy v rámci EU;

⁽¹⁾ CdR 191/2011 final.

⁽²⁾ CdR 191/2011 final.

13. poukazuje na význam sledování dlouhodobé strategie ze strany hlavního města kultury. Její úspěch závisí mj. na politické podpoře všemi úrovněmi, na řádné správě ve všech dotčených oblastech, na pověření umělecky nezávislých intendantů a na spolehlivém víceletém poskytnutí příslušných finančních prostředků;

14. doporučuje vyvinout mimořádné úsilí motivovat v rámci výběrového řízení prostřednictvím vhodných opatření pestrou škálu měst a regionů, aby podaly přihlášky;

15. souhlasí se zviditelněním opatření jakožto iniciativy Evropské unie. Mělo by se to stát závaznou součástí komunikační strategie vybraného hlavního města kultury;

16. stvrzuje nutnost zapojení okolí sousedícího s hlavním městem kultury, příp. i rozsáhlejšího regionu, a umožnit tak spolupůsobení vytvořených geografických prostorů, jež často přesahují hranice členských států;

17. by si přál, aby Evropská komise vybízela evropská hlavní města kultury k tomu, aby své zkušenosti zhodnotila ve svém nadnárodním a přeshraničním rozměru. Hlavní města kultury totiž jednak fungují v nadnárodních partnerstvích, a jednak čím dál více koncepcí hlavních měst kultury obsahuje rozhodující přeshraniční složku;

18. vidí v iniciativě i možný příspěvek k evropské politice sousedství, a to jak z hlediska vztahů k jiným evropským státům, neboť umožňuje nejen posílení kulturní spolupráce v rámci EU, nýbrž i zintenzivnění vztahů mezi EU a východními a jižními sousedními zeměmi s cílem podporovat blahobyt, stabilitu a bezpečnost na vnějších hranicích EU. Proto by se měla iniciativy moci účastnit nejen města z kandidátských a potenciálních kandidátských zemí, ale rovněž ze zemí evropské politiky sousedství a ESVO;

19. doporučuje co možná nejlepší využití synergií za účelem optimálního využití všech dostupných finančních zdrojů. V této souvislosti Výbor vyzývá k vytvoření spolehlivého mechanismu, jenž by umožnil vzájemnou podporu iniciativy v rámci různých podpůrných programů EU;

20. vítá možnost neudělit titul, pokud nebude k dispozici příslušně kvalifikované kandidátské město;

Připomínky k jednotlivým článkům

Článek 5 Kritéria

21. souhlasí s vytvořením jasných, transparentních a srozumitelných kritérií pro výběr, jež by potenciálním žadatelům

poskytla větší bezpečnost při přípravě a prostřednictvím lepšího zaměření umožnila sledování dlouhodobých strategií;

22. zdůrazňuje význam vytváření nových a udržitelně účinných opatření pro širokou škálu občanů, zejména pro mladé, marginalizované a znevýhodněné osoby včetně menšin, které těmto občanům umožní účastnit se kulturních činností nebo se do nich zapojit. Zvláštní pozornost by se měla věnovat i přístupnosti programové nabídky pro osoby se zdravotním postižením či pro starší osoby;

23. poukazuje na to, že kritéria nesmí vést ani k nepřímému ovlivňování kulturních obsahů ze strany Evropské unie;

Článek 6 Evropská porota a článek 11 Jmenování

24. poukazuje na význam evropské poroty pro tuto iniciativu a hodnotí kriticky nové návrhy ze strany Evropské komise pro jmenování členů poroty. Výbor nesouhlasí zejména s předběžným výběrem členů poroty a s úplným zrušením členů z příslušného členského státu;

25. zdůrazňuje, že právě i v souvislosti s novým způsobem jmenování Evropskou komisí místo Rady jako doposud, jenž je obsažen v návrhu rozhodnutí, existuje nebezpečí, že symbolická a materiální identifikace členských států s touto iniciativou a její přijetí bude ohroženo;

26. navrhuje proto, aby dosavadní výběrová řízení na členy evropské poroty zůstala v pozměněné formě zachována. Kromě toho by jmenování hlavního města kultury měla i v budoucnu provádět Rada;

Článek 10 Ustanovení týkající se kandidátských a potenciálních kandidátských zemí

27. vyslovuje se pro to, aby žádosti o účast na iniciativě mohla podávat nejen města z kandidátských zemí a potenciálních kandidátských zemí, ale i z dalších evropských států (ze zemí ESVO) a ze zemí evropské politiky sousedství;

28. domnívá se, že vedle ceny Meliny Mercouriové, která je finančním příspěvkem EU každému hlavnímu městu kultury, by bylo vhodné dále prozkoumat doplňkovost s dalšími fondy a zdroji EU za účelem inovačního financování, včetně financování prostřednictvím Evropské centrální banky (ECB);

29. s ohledem na rovné zacházení s městy členských států žádá, aby se v časovém období 2020 až 2033 mohlo každé město zúčastnit soutěže pro kandidátské země, potenciální kandidátské země, země evropské politiky sousedství a země ESVO jen jednou.

II. DOPORUČENÉ POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Pozměňovací návrh 1

Čl. 3 odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
O titul evropského hlavního města kultury mohou požádat též města v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích v rámci otevřeného výběrového řízení, které se pořádá každé tři roky souběžně s výběrovými řízeními ve dvou členských státech v souladu s časovým rozvrhem v příloze.	O titul evropského hlavního města kultury mohou požádat též města v kandidátských, a potenciálních kandidátských zemích, <u>zemích evropské politiky sousedství a zemích ESVO</u> v rámci otevřeného výběrového řízení, které se pořádá každé tři roky souběžně s výběrovými řízeními ve dvou členských státech v souladu s časovým rozvrhem v příloze.
Zvláštní ustanovení pro města v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích jsou stanovena v článku 10.	Zvláštní ustanovení pro tato města v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích jsou stanovena v článku 10.

Odůvodnění

Nezdá se být účelné rozdělovat účastníky podle podpůrného programu či iniciativy. Proto se navrhuje rozšířit spektrum zúčastněných států.

Pozměňovací návrh 2

Čl. 4 odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
O titul evropského hlavního města kultury se mohou ucházet pouze města. Kandidátská města mohou zapojit své okolní regiony. Žádosti se však podávají jménem dotčeného města, a je-li město vybráno, udělí se titul tomuto městu.	O titul evropského hlavního města kultury se mohou ucházet pouze města. Kandidátská města mohou zapojit své okolní regiony <u>či okolní oblasti</u> . Žádosti se však podávají jménem dotčeného města, a je-li město vybráno, udělí se titul tomuto městu.

Odůvodnění

Kromě bezprostředního okolí má být zapojeno také širší okolí.

Pozměňovací návrh 3

Čl. 5 odst. 5 písm. b

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
vytváření nových a udržitelných příležitostí pro širokou škálu občanů, zejména pro mladé, marginalizované a znevýhodněné osoby včetně menšin, které těmto občanům umožní účastnit se kulturních činností nebo se do nich zapojit. Zvláštní pozornost je rovněž třeba věnovat případné přístupnosti těchto činností pro osoby se zdravotním postižením a starší občany;	vytváření nových a udržitelných příležitostí pro širokou škálu občanů, zejména pro mladé, marginalizované a znevýhodněné osoby včetně menšin, které těmto občanům umožní účastnit se kulturních činností nebo se do nich zapojit. Zvláštní pozornost je rovněž třeba věnovat případné přístupnosti těchto činností pro osoby se zdravotním postižením a starší občany;

Odůvodnění

Přístupnost pro osoby se zdravotním postižením a starší občany by neměla být a priori omezována.

Pozměňovací návrh 4

Čl. 6 odst. 1 až 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
1. Zřizuje se evropská porota složená z nezávislých odborníků (dále jen „evropská porota“), která provádí výběr a monitorování. 2. Evropská porota má 10 členů. Členové musí být občany Unie. Musí se jednat o nezávislé odborníky, kteří mají významné zkušenosti a odbornou kvalifikaci v kulturní oblasti, v oblasti kulturního rozvoje měst nebo mají zkušenosti s organizací projektu „Evropské hlavní město kultury“. Rovněž musí být schopni věnovat práci v evropské porotě příslušný počet pracovních dnů v roce. Poté, co je zorganizována výzva k vyjádření zájmu, provede Komise předběžný výběr potenciálních členů poroty. Evropský parlament, Rada a Komise si následně z takto předvybraných osob zvolí každý tři odborníky a jmenují je v souladu se svými příslušnými postupy. Výbor regionů vybere jednoho odborníka a jmenuje jej v souladu se svými postupy. Každý orgán a každá instituce usiluje o to, aby se jimi jmenovaní odborníci svými odbornostmi co nejvíce vzájemně doplňovali a aby bylo zajištěno jejich geograficky vyvážené zastoupení. Evropská porota určí svého předsedu. 3. Členové evropské poroty jsou jmenováni na období tří let. V případě první poroty zřizované podle tohoto rozhodnutí však platí, že Evropský parlament jmenuje své tři odborníky na tři roky, Rada na jeden rok, Komise na dva roky a Výbor regionů jmenuje svého odborníka na jeden rok, aby členy poroty bylo možné nahrazovat postupně, a předešlo se tak ztrátě zkušeností a know-how, která by nastala, pokud by všichni členové byli nahrazeni současně.	1. Zřizuje se evropská porota složená z nezávislých členů odborníků (dále jen „evropská porota“), která provádí výběr a monitorování. 2. Evropská porota má 10 110 členů. Členové musí být občany Unie. Musí se jednat o nezávislé odborníky, kteří <u>osoby nezávislé odborníky, které</u> mají významné zkušenosti a odbornou kvalifikaci v kulturní oblasti, v oblasti kulturního rozvoje <u>na místní, regionální či městské úrovni měst</u> nebo mají zkušenosti s organizací projektu „Evropské hlavní město kultury“. Rovněž musí být schopni věnovat práci v evropské porotě <u>dostatečnou dobu</u> příslušný počet pracovních dnů v roce. Poté, co je zorganizována výzva k vyjádření zájmu, provede Komise předběžný výběr potenciálních členů poroty. Evropský parlament, Rada a Komise si následně z takto předvybraných osob zvolí každý tři odborníky a jmenují je v souladu se svými příslušnými postupy. Výbor regionů vybere jednoho odborníka a jmenuje jej v souladu se svými postupy. Jeden člen bude zvolen příslušným členským státem v konzultaci s Komisí. U žádostí států podle článku 10 bude tento člen nahrazen jiným členem, jehož jmenuje Komise. Každý orgán a každá instituce usiluje o to, aby se jimi jmenovaní odborníci <u>členové</u> svými odbornostmi co nejvíce vzájemně doplňovali a aby bylo zajištěno jejich geograficky vyvážené zastoupení. Evropská porota určí svého předsedu. 3. Členové evropské poroty jsou jmenováni <u>Evropským parlamentem, Radou, Komisí a Výborem regionů</u> na období tr čtyř let. V případě první poroty zřizované podle tohoto rozhodnutí však platí, že Evropský parlament jmenuje své tři odborníky na tři roky, Rada jmenuje své tři členy na jeden dva roky, a Komise na dva tři roky a Výbor regionů jmenuje svého odborníka na jeden rok, aby členy poroty bylo možné nahrazovat postupně, a předešlo se tak ztrátě zkušeností a know-how, která by nastala, pokud by všichni členové byli nahrazeni současně.

Odůvodnění

Výbor hodnotí kriticky předběžný výběr členů poroty Komisí. Navrhuje se zachovat dosavadní systém v mírně upravené formě. Osvědčilo se také zejména zastoupení příslušného členského státu ve výběrové porotě.

Pozměňovací návrh 5

Čl. 10 odst. 1, 2 a 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Ustanovení týkající se kandidátských a potenciálních kandidátských zemí 1. Za organizaci soutěže mezi městy v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích odpovídá Komise. 2. Komise zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie výzvu k podávání žádostí šest let před začátkem roku platnosti jmenování. Tato výzva je otevřena městům ve všech kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, za předpokladu, že se tyto země ke dni zveřejnění výzvy účastní programu Tvůrčí Evropa nebo následných programů Unie podporujících kulturu. Z důvodu spravedlnosti vůči městům v členských státech se však každé město může během období od roku 2020 do 2033 zúčastnit pouze jedné soutěže pro města v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích a město, které se takové soutěže zúčastnilo, se během téhož období nemůže účastnit žádné další soutěže v novém členském státě podle pravidel stanovených v čl. 3 odst. 2. Rovněž z důvodů spravedlnosti vůči členským státům se každá kandidátská země nebo potenciální kandidátská země může během období od roku 2020 do 2033 stát držitelem titulu pouze jednou. Města ze zemí, kterým již titul byl udělen, se nemohou zúčastnit dalších výběrových řízení během stejného období. 3. Pro kandidátské a potenciální kandidátské země se použijí podmínky stanovené v článku 4 a kritéria stanovená v článku 5.	Ustanovení týkající se <u>ostatních kandidátských a potenciálních kandidátských zemí</u> 1. Za organizaci soutěže mezi městy v kandidátských, a potenciálních kandidátských zemích, <u>zemích evropské politiky sousedství a zemích ESVO</u> odpovídá Komise. 2. Komise zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie výzvu k podávání žádostí šest let před začátkem roku platnosti jmenování. Tato výzva je otevřena městům ve všech kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, za předpokladu, že se tyto země ke dni zveřejnění výzvy účastní programu Tvůrčí Evropa nebo následných programů Unie podporujících kulturu. Z důvodu spravedlnosti vůči městům v členských státech se však každé město může během období od roku 2020 do 2033 zúčastnit pouze jedné soutěže pro města v kandidátských, a potenciálních kandidátských zemích, <u>zemích evropské politiky sousedství a zemích ESVO</u>, a město, které se takové soutěže zúčastnilo, se během téhož období nemůže účastnit žádné další soutěže v novém členském státě podle pravidel stanovených v čl. 3 odst. 2. Rovněž z důvodů spravedlnosti vůči členským státům se každá z těchto zemí kandidátská země nebo potenciální kandidátská země může během období od roku 2020 do 2033 stát držitelem titulu pouze jednou. Města ze zemí, kterým již titul byl udělen, se nemohou zúčastnit dalších výběrových řízení během stejného období. 3. Pro tyto kandidátské a potenciální kandidátské země se použijí podmínky stanovené v článku 4 a kritéria stanovená v článku 5.

Odůvodnění

Nezdá se být účelné rozdělovat účastníky podle podpůrného programu či iniciativy. Proto se navrhuje rozšířit spektrum zúčastněných států. Příliš vysoké finanční zátěži má být zamezeno prostřednictvím vhodných řešení.

Pozměňovací návrh 6**Článek 11**

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Evropská hlavní města formou prováděcích aktů s ohledem na doporučení evropské poroty oficiálně jmenuje Komise. Komise o jmenování informuje Evropský parlament, Radu a Výbor regionů.	Evropská hlavní města formou prováděcích aktů s ohledem na doporučení evropské poroty oficiálně jmenuje Komise. Komise o jmenování informuje Evropský parlament, Radu a Výbor regionů. 1. <u>Komise po dohodě s příslušným členským státem nominuje město na zvolení hlavním městem kultury Evropy. Komise to oznámí Evropskému parlamentu, Radě, Komisi a Výboru regionů nejpozději čtyři roky před plánovaným začátkem dotčené činnosti.</u> <u>Oznámení musí být opatřeno odůvodněním k nominaci a odkazovat na zprávy evropské poroty.</u> <u>Nominace musí zohledňovat doporučení evropské poroty.</u> 2. <u>Evropský parlament může Komisi nejpozději tři měsíce po obdržení nominace předat stanovisko.</u> 3. <u>Rada na doporučení Komise vyhotovené s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu a odůvodnění vycházející ze zpráv evropské poroty oficiálně jmenuje příslušná města Evropskými hlavními městy kultury pro rok, na který byla nominována.</u>

Odůvodnění

Jmenování Radou je z důvodu významu jmenování hlavního města kultury oprávněné. Čl. 291 odst. 2 SFEU výslovně stanovuje, že v odůvodněných výjimečných případech je možné svěřit Radě prováděcí pravomoci.

V Bruselu dne 30. listopadu 2012

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO